

KREŠŤAN

POLITICKE A SPOLOČENSKE KATOLICKE NOVINY
VYCHADZAJU KAŽDU NEDEĽU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
Na pol roka . . . . . 1 „ — „
Na štvrt roka . . . . . — „ 60 „

Jednotlivé číslo 4 kr.

Majitelia a vydavatelia:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a GERHARD NÉMETH.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posielať predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.

Našli mŕtvolu kráľa uhorského Ludvika druhého v potoku „Čele“ pri Moháče.

Krešťania! kupujte len u krešťanov!

Krajinský
sústredný sklad krešťanských potravných spolkov.
Budapešť, IX., Ferencz-körút 16.

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznešených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a sebe budúcnosť zabezpečiť.

Bližiaca sa mátoha.

Strašná mátoha sblízuje sa ku nám. Oblyčaj má vpadlú, oči vypučené, údy jej sucho, zvädlo dolu padajú. Zpod jej bielej kože vidno vybliskovať úžasnú belosť kostí.

Hladu, nehody podoba je to. Ešte neni celkom na našom krku, avšak už je blízko, tu stojí pri nás.

Z celej krajiny veľikú armádiu smutných listov dostávame, ktoré všetky o strašnej biede, o hrôznej núdzi rozprávajú.

Chleba už teraz niet dosť, a žatva bola predsa teraz len nedávno. Úroda bola na mnohých miestach tak biedna, že nijako nezaokryje tohoročne požiadavky ohľadom pokrmu, tým menej semen na siatie. A kde sú potom ešte druhé potreby? Kde dane, ktoré nám veru neodpustia! Keď i hladom zhyne národ Uhorská, dane musia byť sohnaté, pretože eksekútor nám i siedmu kožu zťahne. Lenže jako, lenže z čoho, keď neni a nebolo úrody? Z prázdneho vaku nemožno zlatky, ba ani len krajiare vyňať. Platíť sa len tam dá, kde je odkiaľ a z čoho.

Cena zbožia je vysoká a predsa niet peňazí, pretože niet zbožia k odpredaju. I druhé úrody zle vypadly. Kukurica je zlá, zemiaky hnijú. A toto sú veru tie hlavné potravné články chudobného človeka. Keď sa zemiaky a kukurica urodia, nejako si len spomôže v svojej biede, preživí sa cez rok, keď sa i druhá úroda slabo vyplatila.

Lud už teraz bedáka a stone. Bojí sa a strachuje. Nevie: ako vydrží tú dlhú zimu? Jeho ston je čím diaľ tým strasnejším, zaplní celú krajinu. Kto udalosti pozoruje, ten už teraz počuje zneť tie zúfálne hlasy.

Avšak vláda ništ nečuje. Ba ani neskorej neočuje hlas biedy, pretože očuť nechce. K biede ludu nemá srdca, nemá sústrasti.

A predsa povinnosťou vlády by bolo biede ludu odpomôcť, o podporu hladného a s nedostatkom pokrmu zapásacieho ludu sa postarať. Veď preto má moc v rukách, preto má opravy, aby marasť obišla, do priepasti upadnuvším výpomocnú pravicu podala.

Ano, toto by bolo jej povinnosť, lebo jej údovia za toto dostávajú masné platy z krajskej pokladnice. Avšak táto vláda sa veľmi málo alebo ništ o túto svoju prvú povinnosť stará. Len nech má väčšinu, aby všetky svoje namyslené veci previesť môhla, vtedy je vec v poriadku, vtedy je už dobre. O mnoho väčšiu starosť venuje tomu, aby opozíciu zničila, opozicionálnych úradníkov odstránila, kortešské zásluhy odmenila, jako na podporu chu-

dobného a hladom mrúceho ludu. Na lud klade len pri voľbách váhu. Potom zhola nič, ani ho znať nechce. Avšak i pri voľbe len ten lud má v úctivosti, ktorý má aj volebné právo. Pre našu vládu by veru lud aj storazí hladom zhytnúť môhol. To by jej svedomie veľmi nepohnulo. Aspoň by takto voľby menej stály.

Dokázalo sa to toť nedávno.

Počúvajte len, čo sa stalo!

Ludová strana vidiac, že strašne biedne dni hľadia na lud, presvedčila sa, že bez hriechu nedá sa na šírenie biedy hľadeť, ale cestou zákonodarstva už vopred musíme sa postarať o to, aby lud zachránený bol. Poverila teda jedného svojeho úda, opáta Jána Molnára, aby v snemovni stranivá zákona o biede návrh predostrel. Molnár predostrel spomenutý návrh a spolu ho aj zakladne odôvodnil. Prosil vládu, aby sa hneď postarala o uvedenie potrebných blahonosných nariadení a poriadkov, ohľadom prekazenia biedy, lebo keď sa nám už bieda s celou silou na krky vrhne, ťažko bude tomuto nešťastiu celkom odpomôcť, to bude vtedy najviac len šmátranie po neistých prostriedkoch.

Kto má zdravý rozum a cítiace srdce, nahliadne, že ludová strana s týmto návrhom zase veľmi užitočnú vec vykonala a nechcela nič inšieho, aby nás bližiace sa nebezpečenstvo nepripravilo nenašlo.

Ale či má Bánffy zdravý rozum a cítiace srdce? Bánffy totižto ešte ani tento blahonosný, potrebný a múdry návrh neprijal; a s nym hlasovala prirodzene celá vládna strana, teda väčšina. Alebo druhým slovom, návrh ludovej strany dali prepadnúť, proti nemu hlasovali.

Teda ani bieda, núdza a hlad nepohnú srdcami tých panákov, čo si pod liberálnu zástavu stali.

Hľa, tisíce ludu prenasleduje najstrašnejšia bieda, a liberálni otcovia vlasti so smiechom a chichotom hlasujú proti podpore.

Nepohne sa im srdce ani na žaloby a stonanie hladom zomierajúcich! Či to od kameňa nie tvrdsie srdce?

Čo bude teda s chudobným ludom cez zimu? Čo bude z tých, čo i teraz len horko-ťažko živoria sa?

Strašne potrestal Pánboh ten lud, ktorý má takúto vládu, jakou je naša!

Avšak z druhej stránky i to je pravda, že každý lud dostane takú vládu, jakú sebe zaslúži. Veď si lud sám volí svoju vládu.

Možno je táto bieda následkom tej korhelice a nepočestnosti, ktorú pri minulých voľbách lud sprevádzal!

Doista zaslužený to bič z rúk Boha.

Avšak hľa, i teraz srdce ľudovej strany sa pohne nad útrapami ľudu, tej ľudovej strany, proti ktorej sa i sám ľud toľko prevínal, keď telo a dušu liberálnym kortešom zapredal. Hľa, tí liberálni pánovia, na ktorých ľud hlasoval, ktorých ľud podporoval, teraz dali prepadnúť skrze ľudovú stranu zadatý návrh ohľadom obmedzenia biedy, tak jako už dvakrát odvrhli návrh strany sníženia pozemkovej dane, ktorý behom krátkych 7 mesiací ľudová strana už dvakrát zadala.

Z tohto vidno, že zpomedzi všetkých stránok jedine srdce ľudovej strany bije za ľud, jedine ľudová strana je tá, ktorá v záujme napomoženia blahobytu ľudu všetkomožné učini.

Avšak liberáli dôsledne každý návrh ľudovej strany prepadnúť dajú, čo by to bol jaký blahonosný a osožný návrh, lebo ľud viacej liberálov zvolil do snemu, nežli ľudových ablegátov.

Či teraz už vidíte, jaký hnusný proti vlasti a ľudu hriech spáchali tí, čo pri minulej voľbe na liberálov svoje hlasy oddávali!

Chudobný ľud, kedy len hlad a smäd trpeť budeš, nech ti vždy na um padne, že skutečnou príčinou tvojej biedy sú tí, čo *liberalizmu* k víťazstvu pomáhali!

POLITICKÉ CHÝRY.

Liberálna politika, ktorú starý a mladý *Tisza*, ako aj ich tovaryš b. *Bánffy* na ohromnú škodu našej vlasti ďalej a ďalej konajú, už čo náhlo blíži sa ku koncu. V našej snemovni nepracujú, ale cez kotrčky sa chytajú ako deti, keď sa lapajú: *Tisza Kálmán* a b. *Bánffy* jednajú s Francom *Košsuthom* a *Karolom Eötvös*, aby tak zvana 48-strana podporovala v snemovni provisorium, tojest návrh zákona, ktorý predĺži národohospodársky stav medzi Rakúskom a Uhorskom, a to je isté, že *Francko Kossuth* a *Karol Eötvös* zase budú tú komediu hrať, ktorú sme už od nich zvyknutí, totižto, že budú v snemovni rečniť proti návrhu provisoriuma, ale pri tom všetko budú činiť, aby druhé opozicionálne stránky nemôhli svoju celú silu proti *Bánffyckej* politike obrátiť. *Kossuthovci* zase vykonajú, že koza *Bánffycká* sa nažerie, a ím predsa zostane kapusta.

Návrh ľudovej strany, aby vláda podporovala náš ľud ubohý, vládna stránka odmrštila s tým, že vraj aj do teraz dosť pomáhala ľud. Nuž moji dobrí bratia, čo k tomu poviete? Zdvyhnite sa všetci,

čo ste dostali podporu od vlády, aby sme vás videli. Do teraz len toľko vieme, že niekoľko vriec krumplov volakde na Váhu rozdelili služní, ale čo je to proti tej biede, ktorá pred dverma stojí? Veď tu je zima, a strašná drahota sa už ukazuje, ktorá zo dňa na deň väčšia bude, a nikde zárobok! Čo to bude na jaro? A k tomu *Bánffycká* vláda ľakomyselne povie, že vraj ona už dosť učinila. Veď *mameluci* a *židia* sa nasýtili, to je pravda. Ľud ale nebude mať čo jesť. Kto toto vidí, ten musí sa presvedčiť o tom že *Bánffycká* vláda na to pracuje, aby ľud celkom ohladnul, aby ho potom tým ľahšie do otroctva vrhť mohol. To je najnovšia *Bánffycká* politika. Preto bratia moji! spolu sa držme a s ľudovou stránkou, lebo ináč všetci na žobráctvo dojdeme tak, že musíte k židom ísť na kolenách prosiť, aby vám kúsok chleba dali tí, ktorý sa od vás napásli a sbohatli.

V *Rakúsku* sa už bijú na snemovni, k čomu tým viac príležitosti majú, ponač nie len predpoľudným, ale aj večer až do noci zasadenie sa *podržiava*. *Židovsko-liberálna* stránka, ako *vici (Volf)* padnú každodenne na vyslancov *krestanských*, ktorí žiaľbohu nevedia si pomôcť proti takým chytajom. Nám sa zdá, že nechajú ich sa celkom vyraziť, aby tú *židovsko-liberálnu* stranu ľud sám odmrštil, ktorý musí už ráz vidieť a sa presvedčiť, že len *krestanská umysel* môže mu pomôcť.

Spolu útrpná vláda.

Na snemovom zasadení, 13-ho októbra vydržiavanom vláda a jej stránka na vrcholci jej svobodomyseľnosti sa predstavila. — *Ján Molnár*, predseda ľudovej strany povstal a pre ľud, živelným pohromam stihnutý, nasledovne do núdze upadnutý, z darma pomoc prosil. Za nim vstal zaraz *Ignác Darányi* minister roľníctva a „dokázal“ s niekoľko dátamy, že vláda už napomohla v núdzi. Dala vytreť niekoľko stotisíc zlatých z dane. Viani a toho roku vydela niekoľko tisíc zlatých na pomoc, do hromady 13,747 metrických centov semena obilného na siatie z darma, a v 204 obciach medzi 11812 roľníkov 32,280 metrických centov obilia na siatie na malé úroky vydela. Jednotlivé ministerstvá ale až do niekoľko millionov zlatých robotu dajú ubiedenému ľudu. Sám *Ignác Darányi* 2000 robotníkom poskytnul robotu, a vytvoril cudzozemských robotníkov. Starosť je o tom, aby sa zákon úžery sa týkajúci previedol. Onedlho bude predstretý snemu pomer medzi robotu dajúcim a robotníkom regulujúci zákonný návrh.

To ale nikto hádam len nebude žiadať od štátu, aby si na krk uvalil množstvo prácu vyhýbajúcej luze. — Punktum.

Minister sa posadil, väčšia stránka vstala, a napomáhaná od neodvislých Gejzu Polónyi, Ludvika Olay, Kolomana Brázay, Ludvika Meszlény, Imricha Madarasz a Adalberta Kubik, odmrštila návrh Jána Molnára.

Počúvaj ľudu ubiedený, a divaj sa, ako na srdci leží vláde blahobyť časný štát krvavýma daňami tvoriaceho, napomáhajúceho, a obraňujúceho ľudu! — S týmto nám dala vláda len silný meč do ruky aby sme s týmže mečom bojovali proti nej v tlači, na shromaždeniach a snemových zasadnutiach, a dokazovali, že vláda lásku k ľudu ubiedenému len slovami, nie ale aj skutkami dokazuje. Ona si myslí, že tým už do cela odpomôhla v biede, keď niekoľko tisíc metrických centov obilia z darma dala, alebo požičala, niekoľko tisíc zlatých v dane odpustila, v cene pár millionov zlatých robotu poskytla, a niekoľko prázdnych sľubov ľudu po pred nos pretiahla!

Ľud môže prosiť od štátu, ale nedostane. Lež všeliakí podujimatelia, špekulanti fabriky (dielne), účastinné spoločnosti aj bez pýtania štedrotu svobodomiselného štátu požívajú, — lebo štát potrebu cití na svobodomyseľné napomáhanie týchto pánov, dokiaľ o priazeň ľudu mu neide. Dane (porcie) sožerú exekútori, vóta ale (hlasy) sožerú žandári. — Tak teda, na miesto toho, aby štát bol pre ľud, ľud musí žiť pre štát, a keď raz dačo prosí od štátu, vtedy opovržené je odmrštený. A čo-že už má ten ľud v tejto blaženej krajine? Synov svojich za vojákov ochotne dáva, dane krvopotne, a mozolne spláca; mal by za to svojich zastupiteľov si voliť, ale ani to mu nedoprajú, a keď je v núdzi, biede, a klope na dvere svojich o seba starosť mať povinnových otcov, vtedy mu povedia: neopovažuj sa od mňa darmo pomoc prosiť, ty žobrák!

Od mnohých rokov nebolo takej núdzy a biedy, jakej teraz v ústrety hladíme. Keď aj čiastočné, na jednotlivých krajoch sa zjavily biedny, a núdze, i vtedy nie štát, ale spoluútrpné spoločenstvo odpomohlo; keď aj ale pomáha štát, z tej pomoci ľud nebárs sa môže tešiť, lebo musí tú pomoc vrátiť, i ešte úroky (trebárs podľa veľkodušnej (?) vlády i malé) splatiť. No to len nemôžeme za hrozitánské dobrodenie považovať!?

Málo a málo je to toho, čím pán minister vyšspomenutý chce ulaviť ľudu v biede nastávajúcej. Nemá sa veru čím vystatovať, a až do neba vychvalovať svoju malichernú dobrosrdečnosť!

No ale aj sľubuje dačo; sľubuje nové zákonné návrhy. S týmito ale sľubami sme sa

už nasýtiti úplne, nebárs ich žiada žalúdok náš vyhladnutý stroviť. — Inakšie to celkom spa-trujeme u susedov našich v Rakúsku; tam nesľubujú mnoho, ale skutkom dokazujú; a keď sľubujú, vtedy aj zaraz vyplnia. Rakúska vláda veru že odpomohla náležite v biede povodňou stihnutého ľudu. Nie 400-tisíc zlatých dane vytrela, ale — a to už neodtajiteľné je — blízko 10 millionov. Rakúska vláda tiež poskytla úbohým z darma a v požičke obilia, i tá príležitosť ponúkuje na vyhľadávanie chleba, ale s tým sa nevystatuje, lež cestou zákonodarstva ešte 8 millionov zlatých počítujúcou summou odpomôcť a umožniť sa vynasnažuje, aby ľud znovu sa dobre mal a neživoril. — Toto je už dačo inšie, musíme dovoliť, a s týmto skorej by sa mohla rakúska vláda honosiť, jako pán minister Darányi s jeho pár tisíc zlatýma. Neodplatilo sa mu to.

V zasadnutí tomže videl teda ľud uhorský, kto sa oň stará, či liberáli, či ľudáci; kto ho chce na cestu blaženosti priviesť, či liberáli, či ľudovej strany privrženci?! Objavilo sa teda v tom zasadnutí v jasnom svetle nemilosrdenstvo vlády a jej potrimiskárov, ale aj opravdivá láska a spoluútrpnosť ľudovej strany naproti ľudu nad slnce jasnejšie sa celému svetu predstavila. Preto nech žijú vyslanci ľudovej strany!! *Toňo Hrom.*

Proti pohanstvu.

„My nikoho sme nie nepriateľmi, ani kalvína (reformáta), ani evanjelíka, ani žida, každého milujeme, jako človeka,“ povedal — nie Koloman Tisza v Pápe, ale gr. Ferdinand Zichy v Šomodi. Pokiaľ otec celej cirkevnej politiky nepriateľov vidí okolo seba, a na boj svoláva svojich privržencov, zatiaľ otec ľudovej strany „slová pravdy a práva zvestúva, aby sme kresťanstvo vo vlasti tejto do predešlého lesknúceho rúcha obliekli, a kresťanský ráz vlasti našej zachránili.“ Rozdiel medzi slovami Tiszu a Zichy-ho činí spolu rozdiel medzi liberálnou a ľudovou stranou. Najhlavnsjšou zásadou liberálnej strany je štát, ktorý nechce poznať náboženstvo, a nazpät prináša pohanstvo; ľudová strana ale pozná jedného Boha, zadržuje náboženstvo, a na miesto stavia kresťanstvo. Liberálna strana sebe privlastňuje moc štátu a prenasleduje tých, ktorí vieru svoju zapriech nechcú: kňazov, ktorí vynaučujú, udre na pastiera, aby rozptýlila stádo, šliape právo a svobodu, aby do otroctva uvrhla ľud.

Ľudová strana háji právo, bráni ľud, bráni náboženstvo a ku svobode vychováva občania.

nov, aby blaženýma sa stali vo vlasti tejto. Vodcovi liberálnej strany nepotrebná je revízia cirkevno-politických zákonov, nechcú dovoliť, aby ľud vôľu svoju svobodnú ústavne uskutočnil a užívať môhol; cieľ ale vodcu ľudovej strany je revízia, a to hlása všetkým občanom vlasti, že k tomu právo majú, ktoré im zákon, ústava a kráľ zabezpečujú; a revízia vysvobodí uhorskú krajinu, lebo tá sjednocuje národ bez rozdielu jazyka, tá napraví mravnosť, tá môže nazpäť vydobíť pokoj, čo všetko neznabožstvo porúchalo. A niet požehnanie na bezbožných, lebo „v pohanstve niet blaženosti.“

Blažená-li je uhorská krajina vskutku, nech posúdia tí, ktorí jej pomery znajú. Opájaca radosť sviatkov chytro sa pominie, ale núdza a starosti zostanú, a v liberálnom otroctve služobníci sú len spokojní, nie ale ľud.

Vidíme ale Tiszu, vodcu liberálnej strany, jako panuje v sneme, nad vládou a v cirkvi protestantov, ktorej on v najväčšej miere uškodil,

Vodca ľudovej strany ale gróf Ferdinand Zichy nerozkazuje nikomu; ani vláda, ani snemu nepoklonujú, ale pospiecha z mesta do mesta, pred Dunaj, za Dunaj, okolo seba shromažďuje ľud, roľníka, priemyselníka, nádenníka, a jako rozsievateľ rozsieva slová kresťanskej viery a lásky do srdc jejich, snaša ukonania, ztrpí urážky, obetuje, a nedychtí po svetskem panovaní: povinnosť vykonáva, a od sily pravdy, nie svoje, ale víťazstvo kríža očakáva.

To je rozdiel medzi dvoma stranami, medzi dvoma politikami a dvoma vodcami. Privrženci jejich podobne činia. Liberáli (svobodomyseľní) okolo ministrov, v úradoch a na tržnicách kupčia; zastupitelia ale ľudovej strany lebo na sneme bojujú za práva a záujmy ľudu, alebo za cirkev, sa vystavia a pracujú na sjazde katolíckom, lebo bez prestania ľudové shromaždenia vydržiavajú a vynačujú sám ľud, v maďarskom, v nemeckom a v slovenskom jazyku, aby ich ku samostatnosti vychovali, okolo seba shromaždili a ústrojnili (sorganizovali), v kruhoch a spolkoch sjednotili, že by tak jak v hmotnom, tak aj v duševnom ohľade ho zachránili.

Vidíme, jak práca tá z týždňa na týždeň sa vybavuje a preto niemalá radosť oplýva srdcia naše. Lebo ajhľa! kde sa zastupitelia ľudovej strany ustanovia vo vyslanstve svojom, ľud kolo nich sa shromažďuje, a s oduševnenosťou počúva zo srdca pochádzajúce reči, ktoré nie sú takými, jako na kommando povedané reči svobodomyseľných; nie nadutosťou raplnené, nie nenávisť v sebe obsahujúce, nie búriace, nie urážajúce, ale povzbudzujúce,

vynačujúce a skromné, jako ktoré nie svoje, ale dobro ľudu, — s ktorým jedno myslia — vyhľadávajú.

Alebo, jako gróf Ján Zichy hovoril vo svojej účtovnej reči v Zurányi o liberalisme a socialisme, o štáte pohanskom a o spoločnosti pohanskej. O matke liberalismu, ktorá srodila socialismus a o obydvoch, ktoré do svätej cirkvi Božej sa vrútily, a proti nej bezbožné zákony vyniesly to povedal, že obydvoch „príčinou a cieľom je odboj (revolúcia).“ — Úlohou ale ľudovej strany je: zachovať zem (pozemok) ľudu a ľud vlasti, vlast kráľovi, a celý národ blažnosti. Ľudová strana je teda stranou kresťanskej reštaurácie, a niet inšej strany, ktorá by zachovať a udržať môhla uhorskú krajinu.

Držme spolu.

V celej našej milej vlasti prenasledujú katolíkov. Na poli spoločenskom všetko, čo je katolícke, je predmetom opovrženosti a prenasledovania. Všetky katolícke namáhania, snaženia utlačia; ba ešte i posledné pozostatky katolíckeho ducha zničiť sa vynasnažujú. A že je to tak, dosť odôvodniť môžeme s tým, keď poukážeme na zákony občianskeho manželstva a beznáboženstva a na docela proti-katolícky smer volieb.

Čože bol prostriedok, čože nástroj, skrz ktorý si tak zvanú väčšinu zaopatřili? Inšie nie, ako jediný prostriedok, ktorý liberali vôbec užívajú, aby sa na vrcholci vlády udržali, a to je surové násilienstvo. Násilienstvom previedli voľby; násilienstvo užívajú proti katolicizmu; násilienstvo proti národnostiam a konečne násilienstvom k mlčaniu prinúťtia každého za vec katolícku oduševneného a horlivého muža. — Proti tomuto surovému násilienstvu my stály boj bojujeme. Ale, žiaľbohu, tento náš boj ešte nedocieliť taký prospech, aký by bol mohol byť. Náš zdar je malý. Teda čo je základ nášho nezdaru, čo je príčina tohože?

Odpoveď: naša nesvornosť. Áno to je náš zlom-krk, to je červ, čo podožera korene našim snahám a nedopustí, aby sme my v stáлом a v svornom boji zlomiť môhli protikresťanský duch liberalismu doby našej.

V tomto ohľade učme sa, milí rodáci, od našich nepriateľov. Dobro sa učiť i od nepriateľa neni hanba. Vezmime riadkom našich nepriateľov.

Prečo víťazia svobodní murári? Lebo jednotnú akciu konajú. Tých niekoľko tisíc svobodných murárov, ktorých dech celý vzdušný

kruh, celé povetrie našej krajiny zyrzní, sta jeden muž stane do boja za víťazstvo jejích myšlienky. Prečo prospejú židia. Lebo spolu držia. Nie len tých ale jeden million židov, ktorí z cuozozemska sta šášky privandrovali sem do našej vlasti, do novej to zemi zasľubenia, ale aj všetky cudzozemskí židia spolu držia, jeden druhého napomahajú, keď je reč o jejích náboženstve a o nápade krestanstva. Uhorskí židia vždy môžu čekať podporu v každom jejích šelmovstve od parížských židov. A to isté môžeme povedať i o prospechu protestantov. I tý všemožne spolu držia. Len medzi nami katolíkami jestvuje tá nešťastná nesvornosť a lahostajnosť oproti druhým. Nasledujme v svornosti našich nepriateľov, lebo ináč nezvíťazíme. Milí rodáci, držme spolu jako na politickom tak i na spoločenskom poli. Jedon druhého napomáhajme; od nekatolíka neкупujme; nekatolíkovi nepredávajme. Našich spolu-bratov neohovárjme, ba radšej ích chyby zakryme. Očul si kedy žida ohovárať jeho rabína? A mnohý katolíci čo činia oproti svojmu kňazovi? Hanbím sa odpovedať na túto otázku.

Obzvlášte ale, bratia, na srdce vám kladem všeliké spolky katolícké, ktoré, Bohuchvála, včul sa počínajú rozširovnt medzi ľudom naším dobrým. Kde len jestvuje lebo katolícky kruh, lebo potravný, lebo gazdovský spolok nemeškajte tyže spolky všemožne napomáhať a ich údami sa stať. Takto sa javí svornosť a spoludržanie na poli spoločenskom. V politike ale vtedy ukážete spojudržanie, keď včas voľby na bojište sta radové vojsko nepremožitelne spolu vydržíte pod zástavou ľudovej strany. Keď takto spolu držať budeme zvíťaziť musíme dľa slôv nášho veľkého básníka:

Mý sa držme spolu, svorne v tomto kolu,
Nik nás nepremôže. *Jozef Buday.*

Anjel strážca.

*Tažký, smutný, márný je náš zemský život,
nejeden raz sadne na čelo nám aj pot;
bojujeme vždycky: proti diablu telu,
a aj vo svete nám len tiež sydlá stelu.*

*Veľké je nešťastie, ktoré nás obklúčia,
bo tí nepriatelia o sta levy ručia,
jakoby nás dostať o spasenie mohli,
zničiť a zotročiť skrze svoje modly.*

*Jak loďka na mori, tak plávame všetci,
bez vesla, bez plachty, bez všetkej pomoci.
Vlny hučia, zučia; do loďky nám trepiú;
už nám odzvonili na svobodu slepiú.*

*By sa to nestalo, by sme boli isti,
čo nám dal Boh sám náš, koho ku nám pustiť?
Jednu hviezdu jasnú nad morskou hlbínou,
aby sa jágala, keď už mnohí hiňu.*

*Táto hviezda jasná je sám anjel Pána,
ktorý vše nešťastie od nás odeháňa.
Anjei strážca je on, anjel pokojička,
bo už pri kolíske sa za vodca núka.*

*On nám svieta jasne, pomáha v živote,
vede bez prestánia po tej zemskej púte;
kto ho nasleduje, nesklame sa nikdy
bude dobrým, cnostným, neurobí krivdy.*

*Smelo, isto, vážne napadne divoka,
nepôjde na cesty, ktoré mu on núka;
lebo veď tam stojí on s ohnivým mečom,
keď diabel pokúša, nedá pokoj v ničom.*

*Dušičke tej našej utrápenej veľmi
v ostatnej lodinke, keď osiňu perny,
dopomôže verne, na cestu preťažkú,
by prišla k príplavu, nestratila loďku.*

*Preto anjel strážca, nech je nám dôverou,
keď nám nepriatelia život večný berú;
dúfajme a verme v jeho veľkej sile,
on je pri nás vždycky v každej hrôznej chvíle.*

Ján Kempny.

Nový rychtár.

Ilonka bola bezpochyby pekné dievča, nie div, že sa i mestsky kapitán i notár do nej zaľúbili až hen po uši, oni to aspoň tak tvrdili. Ilonka bola v nemalých rozpakoch, komu prednosť a či ruku dať. Notár, kapitán, — kapitán, notár tak si vrávorala a váhala až kým dôvera mešťanov kapitána nepovýšila na stolec rychtársky. Ilonka ostala rychtárkou a notár na lade.

Nová metla vraj dobre metie, nuž i nový pán rychtár chcel byť nie síce metlou ale vzorným predstaveným slávneho mestečka. Riadil, spravoval, nahľadal že až úradníkom, najmä notárovi zle počalo byť okolo srdca.

Iba jedno sa mu ešte nepodarilo. Bachtárov nikam nemôhol priučiť aby v noci strážili a nie spali.

Bachtárom to pravda nikam do hlavy nešlo čo sa im rychtár do remesla mieša, spali ďalej. Nech si každý pozor dá aby ho neobkradli — ja som nikoho nie sluha, ja som mestský bachtár — a seba povedome udrel sa po prsiach len tak zadumelo.

Ale nový pán rychtár mal tiež tvrdú hlavu, a najmä keď sa viacraz krádeže prihodily, odhodlal sa poriadok uviesť. Šiel sám na vartu s bachtárom.

Doma l'onke nepovedal nič. Načo, iba by strach mala oňho, aby ko konečne neukradli. . .

Kráča teda rychtár s bachtárom. Už i polnoc prešla a nič podozrivého sa neukázalo. Už, už sa chcel domov brať, keď zrazu sbadá, že za ním akási postava pokradomky kráča a v jednej bráne sa učupila. Rychtár jasal „ta za ňou,“ volá na bachtára, „to je bezpochyby ten zlodej!“ On cle ani nečakal kým bachtár povinnosť skončí, ale síce i tak umorený, šiel domo. . .

Kým on po meste chodil llonka ho čaka'a. Myslela, že je v kasíne, dobrí priatelia sa sišli nuž sa dlhšie zabávajú. Čas sa ale minal s každou minútou rastla jej rozčulenosť. Konečne nemohla sa uspokojiť. — Kto vie kde sa on t'ila, či ho tá Božena nezviešla, i tak sa oňu za mladenca obieral. Vzala rychle na seba dihu šatku, aby ju nepoznali a šla ho hľadať.

Zočila ho vtedy keď i on ju a nazdajúc, že je zlodej dal ju bachtárom chytiť. Darmo tvrdila bachtárovi, že je ona pani rychtárka, on sa nad toľkou bezočivosťou len viacej rozhoršil a voľky nevoľky musela chuderá ísť na mestský dom do chládku.

Rychtár prišiel dobre naladený domov, ale tu nenašiel ženy. Pozerá postel nedotknutá. Zrazu vzkriesne v ňom žiarlivosť. Ten prekliaty notár ju zviedol, a'e veď vám nasolím! Vzal sebou bachtárov a zúrivo beží do bytu notarovho; vborí sa do izby a najde v posteli sostrašeného neobyčajným lomozom notára.

— „Kde je moja žena!“ osopil ho p. rychtár.

— „Či ja tvojej ženy muž,“ veti notár, „varuj si ju.“

Tá chladnosť notárova ho ešte viac rožnila, dal ho bachtarmi nocou do chládku odvisť.

Doma celý rozježený sem tam sa hádzal pán rychtár až konečne zaspal. Rano ho zobudil bachtár s potutelným smiechom vkročiac do izby.

— „Tam je ten zlodej?“ pýta sa ho rychtár.

— „Ano ale prosím,“ škriabe sa v hlavu, „prosím tá žena, tá pani to sú — pani rychtárka.“

Ani keby bol hrom udrel do rychtára. Chytrý skočil, obriadil sa ako môhol, zletel dolu ku chládku, kde bolo mnoho zvedavých shromaždeno, otvoril dvere a tu, tu vidí — na lavičke jeden pri druhom sedia — a jeho llonka!

Nechodil on viacej po noci zlodejov lapaf. Bachtári sa tomu najviac radovali, mohli spať i ďalej, veď vraj kto chce kradnúť i bez toho ukradne a načo zlodejov lapaf — aby zase hádam samého rychtára lapali?

Rychtár dostal odplatu za to od svojej llonky — akú to ponechám rozsúdiť cteným čitateľkám.

Jablonovský.

Bohatý a chudobný.

Istý francúzsky arcibiskup bol požiadaný od jednej kniežacej rodiny, aby jej novonarodenému maľučkému potomkovi sviatosť sv. Krstu prisľúžil, k čomu on s najväčšou ochotnosťou privoľil.

Po dokončení svätého úkonu zazrel istú chudobnú ženu, ktorá v kruhu príbuzných tiež držala novonarodšeniato na ramenách svojich, a tichou poníženosťou očakávala, kým vznešený ten duchovný otec i jej nemluvniatko okrstí.

— „Podte sem, moji milí — oslovil ich p. arcibiskup — aj vášho maľučkého okrstím. Aj bez drahých plienok držím ho za takého, ako toto do nádhernej ozdoby zaobalené dieťa. . .

Keď už bol všetko odbavil náš arcibiskup, použil zároveň túto príležitosť, aby tam prítomným bohatým i chudobným zároveň poučenie podal.

— „Tieto dvoje deti“ — začal — „rovnakej veľkosti sú pred Bohom, jednakej ceny pred jeho obličajom, a stejne drahé pred jeho otcovským srdcom. Obydvojo k tej istej večnej sláve sú povolané, len že po rozdielnej ceste musia tam prísť.“

„Bohatý tou živou vierou a láskou, ktorá núdzneho spolublžného podporuje a potešuje, chudobný však poníženým a pracovitým životom, ktorý jesto Bohu milým a človečenstvu užitočným. Nebo sa zajednak otvára tomu, ktorý v nedostatku a trápeniach vytrváva, sta trpezlivému — aj tomu, ktorý potrebu a trapeoia ulavnováva, sta učastnému.“

„Čnosť jedného býva veľkodušnosť, druhého zase vďačnosť. O bárs by tak jedon ako druhý z týchto maľučkých od dnešnieho dňa začal zodpovedať svojmu určeniu a povolaniu!“

„Ale toto chudobné nemluvíňa nevie ešte pýtať, a maľučké srdečko nezná vďačnosti nijakej. Ja ho však chcem zastupovať, a na seba berem zároveň i vďakovčinenie za dobrodenia, ktoré by mu nektorý v tomto okamžení snád udeliť chcel.“

Toto však bohaté nemluvíňa tiež ešte nevie dávať, ba i jeho maľučké srdečko nepozná žiadnej veľkodušnosti. Vy však dobrý a vznešení páni a panie — pokračoval arcibiskup, obrátiac sa ku kniežackej skvelej rodine — vy teraz ste tiež zastupitelia toho maľučkého. Ráďte vďačne na seba prijať skutky veľkodušnosti a lásky kresfanskej. Obeta činená v mene toho bohatého nomluvniatka bude vašou najskveľjšou a najvrúcnejšou láskou oproti nemu. . . Posviacať bude všetké kroky jeho v budúcnosti, a na celý život jeho požehnanie od toho Boha vyprostredkuje, ktorý nepredarmo nazýva sa „Otcem chudobných.“

Keď takto ten dobrosrdečný arcibiskup pre toto nudzné dieťaťko bol započal sbierať almužnú, ba sám po predku bohatú obeť na oltár mu bol položil, nenašiel sa ani jedon vo skvelej kniežacej rodine, čo by sa bol dal nútiť k hojnému dárku pre maľučké chudobné. Všetci pohnutí a k milosrdenstvu povzbudzení stali sa slovami a príkladom dobročinného arcibiskupa.

Tá sviatočná príhoda, ktorá aby dvoje dietku ku šľachetnejšiemu činu zúčastnila, hlboko vpravila do srdca jejich. Shromáždzená obeť tak zrástla, že ten veľkňaz bohatým učinil to maľučké chudobné dieťaťko. Odovzdal to teraz nudznej rodine, ktorá slzami vďakov a pohnutia polievala ten neočakávaný dar, a večitý slub učinila, že túto nadmiernu lásku Prozretelnosti Božej v celom svojom živote ďakovať a oslavovať bude. . .

Janí učiteľ.

Vyzvanie.

Od 1. októbra začína sa nové predplatenie na „Kreštan“-a. Predplatná cena je na celý rok 2 zl., na polroka 1 zl., na štvrtroka 60 kr.

Úctive prosíme našich ctených odberateľov, ktorí predplatnú cenu na minulý a tento rok ešte neposlali, ráčili by to čím skorej učiniť; žiaľbohu jest mnoho tisíc takých ľudí na Horniakoch, ktorí veľmi radi dajú si poslať „Kreštan“-a, ale s predplatnou cenou z roka na rok dlžní zostanú; týchto musíme v budúcnosti menovite v našom časopise vyzvať, aby svojej povinnosti zadosťučinili.

Redakcia a Vydavateľstvo „Kreštana.“

Jeho Veličenstvo kráľ baví sa už d hší čas u nás. 18-ho októbra bol dvorný obed v budínskom paláci. Po obede kráľ sa rozhováral so svojimi hosťmi. Medzi iným videl, že Firczák munkáčský biskup má jedno oko urazene, lebo sa prehladnul; kráľ išiel k nemu a vyslovil mu svoje ľutovanie a pýtal sa ho o položení rusňákov. Jeho Veličenstvo niekoľko ráz bavil sa v Gedelove na poľovačkách; zvláštne na diviakov poľoval s bavorským princom Leopoldom, manželom Gizely, kráľovnej dcéry, ktorý je teraz hosťom nášho kráľa v Gedelove a tam vo valkovskom chotáry na jelenov poluje, keď náš kráľ vybavuje bežné záležitosti.

Zmenenie mena reholníckého rádu Františkánov. Z Rímu oznamujú, že pápež vydal novú apoštolskú konštitúciu, v ktorej doteraz jestvujúce

štyri triedy rádu Františkánov spojil do jednej triedy pod menom bratia minoriti.

Proti protekcii vydal nariadenie minister výučby a osvety Julius Wlassics. Prísno nariaďuje pod jeho moc patriacim vodcov všetkých úradov a školských ústavov, aby napomenúli svojich podriadených, aby svoj postup nie na zásluhy druhých, vo verejnom živote účinkujúcich mužov zakladali, ale na svoje zásluhy a schopnosti. Smutno, že ešte i takéto nariadenie sa vydať musí; veď medzi riadnymi pomermi sa to samo sebou rozumie. Jedni posmešárske maďarské novinky píšu o ministrovi Wlassicovi, že po vydání tohto nariadenia prišiel k nemu gratulovať jeden vysoký úradník, ktorý ho prosil, aby syna jeho priateľa do úradu k ministerstvu výučby vzal. Na čo mu minister odpovedal, že už druhému totiž synovi jedného priateľa slúbil ten úrad, ale ho nebezpečuje, že pri druhom ministerstve mu miesto isto obstará a ho odporúčať bude. Nuž hľa, tak je to u nás. Zákony, nariadenia, paragrafy všeliaké donášajú, ale tí, čo by ich mali v prvom rade zadržáť, tí ich prestupujú.

Smieril sa s Cirkvou. Rakúsky ministerpredseda gróf Bađeni, ktorý následkom povedomného súboja s vyslancom Wolfom z cirkve vyobcovaný zostal, smeril sa zase s cirkvou a v prítomnosti celej svojej rodiny slávnostným spôsobom pristúpil ku stolu Pána. Nakolko jako katolíci súboj zavrhuje, tak zase chválime pevné presvedčenie katolícke, ktoré ministerpredseda rakúsky smierením sa s cirkvou statečne osvedčil.

Role hlavného mesta. Hlavné mesto minulý týžden dalo do árendy svoje role na šesť rokov. Licitantov bolo mnoho, tak že árenda rolí primerano k predošlým rokom, veľmi zvýšila sa. Tie role, ktorých jutro posavád 5 zl. ročitej árendy donášalo, sú teraz po 15 zl. vyarendované, role ale, ktoré sa dajú na zahrádzku upotrebiť a od viac rokov skrze bulharských zahrádznikov po 35 zl. vyarendované byly, teraz od ných platia ročite, po 126. od jutra. Tak jedno s druhým árenda hlavno mestských rolí činí 80 zl. od jutra, trirazy toľko, nežli bolo posavád.

Zázračný strom tibetský. V zahrade kláštora gambunského, v Severnom Tibete, stojí jeden starý strom, ktorý na svojej kôre a listoch lítery, slová ba i celé modlitby rodí. L'ud tibetský ovšem s čarodejnou úctou sa chová ku tomuto stromu, eurpejskí učenci ale to celé za báku držali, pokiaľ sa o jestvování tohto stromu od hodnoverných cestovateľov nepresvedčili. Teraz je len tá otázka, jako povstávajú tieto zázračné písmeny? Možno, že na kôre a listoch za še isté prirodzené flaky a výrosty povstávajú, ktoré si človek s malou fantáziou za písmo považovať môže, možno a'e, že tie k písmu podobré formy chrobáci robia, cestovateľ Blane ale, ktorý ko-

náre tohto zázračného stromu colkom z blízka videli je tej mienky, že to len klamú s tým pohanskí kňazi, svoj sprostí ľud.

Sv. Missia. Zo Sv. Benedika nám píšú: Náš drahý vel. p. farár vidiac, že sme sa my jeho ovečky na tú širokú cestu postavili, ktorá do zataenia vedie, a vidiac, že ani na sv. spoveď sme už nechodili, rozmišľajúc jako tomu odpomôcť, prišol na tú spasiteľnú myšlienku, že jedine len sv. missie toto zlé napraví; následkom toho povolal k nám vel. p. Otcov missionárov z Trnavy. Od 2 akt. do 11-ho odbavovali tu sv. missie. Tak horlive kázali; že aj tie tvrdé kamenné srdcia k lútosti a ku pokániu pohli, a toto bolo pre nás veľmi užitočné, veď aj sám náš drahý spasiteľ povedal na Kalvárie, aby sme nad našimi hriechami plakali. Vyše 2 tisíc ľudu pristúpilo ku stolu Pána. Vneďelu 10-ho posvätili sv. kríž na pamiatku sv. missie, pokúpili krásne vence: dietky školské, panny, mládenci, ženy a mužskí, každý stav pre seba, a tak tieto vence jako aj kríž boli slávne nesené v processii cez mesto. Toto bol taký prôvod, jakého v našom meste ešte nikdy nebolo, ešte aj židia sklepy pozatvárali, a von sa višli dívať na ten krásny prôvod. Títo vel. Otcovia z vel. p. farárom založili tu spolok Bož. Srdca P. Ježša; k tomu cieľu dal náš vel. p. farár došikovať krásnu štátuu, a oltár krásne ozdobiť, posvätili túto štátuu, a naň ju postavili. Na tieto sv. missie húfne ľudia prichádzali, mnoho duší títo vel. Otcovia vitrhli z rúk diabla; keď povážime jakú cenu má len jedna duša, tak musíme uznať, že sú sv. missie ten najlepšší spôsob ku napraveniu hriešnikov. Posledný deň nám udelili títo vel. Otcovia aj pápežské požehnanie. Za tieto veľké milosti Božie nám učelené, nech Pán Boh zaplatí vel. p. Otcov aj nášmu vel. p. farárovi, a po tomto časnom putovaní, nech ích prijme do slávy nebeskej, to my ím srdečne viňšujeme. — Ján Šemnicer, aj všetci mešťania.

Bycikle v službe telegrafu. Minulý rok správa pošty a telegrafu v Budapešti upotrebila jako pokus niekoľko byciklov ku doručeniu telegrammov. Upotrebené bycikle byly dielom u nás, dielom v Anglicku zhotovené. Srovnanie týchto dvoch výrobkov dokázalo, že uhorský výrobok (Adria zvaný) prevyšuje anglické výrobky, preto teraz len v uhorských fabrikách dorábané kolá (bycikle) kupuje pre tento cieľ správa. Podobne k Budapešti dorúčajú sa telegrammy v Rjeke, vo Veľkom Várade, v Prešporku, v Koložvári, v Päťkostoloch a v Oršove. Telegrammy roznášajúce bycikle sú národnými farbami farvené a „Magy. kir. táviratkézesítő“ (uh. kráľ. doručiteľ telegrammu) nápisom opatrené. Na kole možno doručenie zimou, letom, v dobrom a zlom počasí od rána do večera konať, čo je dôkazom toho, že bycikel je nie viac nástroj ku zábave, ale že i na poli premávky dobrú službu preukazuje.

Štátna kassa niš neodpustí. Uh. kr. berný úrad v N.-Kallóve poslal m. mesiaca poplatný náklad mestu Debrecynu, v ktorom ho vyzíva, že aby behom

8 dní pozostalú svoju podlžnosť: $\frac{1}{100}$ krajciara vyplatilo, ponevác ho dá eksekovať. — To je už punktovlivosť! Čo je v tom zaujímavé, je to, že pri súrení zplatenia tejto dlžoby za viac krajciarov papieru sa minie a 2—3 listy si zamenia patričné úrady, pokiaľ sa táto dlžoba vyrovná. Že jako sa splatí táto $\frac{1}{100}$ -tá čiastka krajciara, na to sme veľmi zvedaví.

Vedel si pomôcť. V menších osadách Nemecka panuje ešte i teraz tá pekná obyčaj, že vrchnosť vede menoslov opilcov a tento menoslov potom uverejčuje. Takýmto bratom z mokrej štvrti v menoslove naznačením krčmár potom nesmie predať viac nápoja. — Raz jeden robotník obrátil sa na políciu, aby ho tiež zapísali medzi opilcov, až mu krčmár viac nápoja nepredá, ponevác on s jeho pijatikou svoju ženu a deti do biedy a núdze uvádza. Polícia veľmi rada vyhovelá tejto peknej žiadosti kajúceho hriešnika. — Veru by to ani u nás neškodilo takýto poriadok zaviesť, ale čo by potom tí krivonosí povedali? Veď máme zákon, že krčmár nesmie sa dať hostovi opiť, ale u žida je zákon pobočná vec, hlavný je rebach.

Tri tisíc mladých neviest. V Amerike v Newyorku a Brooklyne 7000 krajčirov strajkovalo a prácu dávajúci konečne povolili jejich požiadavkam. Ako jedni americké noviny píšú, strajk sa bude končiť s hromadným uzavretím manželstva. Ženské krajčírky totižto chytro zunovaly strajk a chcely do roboty vstúpiť. Krajčírski pomocníci na to všetko vykonali, aby ich od tohto úmyslu odvieďli, avšak dôvody žiadne nespomáhali, až sa na tom usniesli, že každý si vyvolí jednu z krajčíriek za ženu, jestli tieto sú náchylné ďalej strajkovať. Toto už bola reč: krajčírky mileradi k tomu zvolily a tak strajk s dobrým výsledkom dokonaly. Teraz tri tisíc ševkyniek chystá šaty ku svadbe v tej istej nádeji, že sa pod čepec dostanú. A to bude i istá vec, lebo v Amerike, tak tiež i v Anglicku, nemožno sa osvobodíť zpod povinnosti svadobného sľubu.

Lepšie mesto Žilina. Noviny „Alkotmány“ priniesly chýr o vybavení gazdovania so žilinskými obecnými a regalovými dôchodkami. Dľa počtovania ministerského účtovníka Beneho prinavrátíť by sa malo do obecnej pokladnice 18,461 zl. a 2 kr. Neskorrej dokázalo sa, že len 12,200 vydalo sa bezprávne. Na obecnom shromaždení 15 okt. predostrený bol návrh, aby sa takzvané „tajné“ výdavky a „odmeny“ za ospravedlnené prijaly. Návrh bol 3 hlasmi väčšiny prijatý a tak vypočítalo sa, že bývalý úrad iba 693 zl. 57 má nazpät dať z obecných peňazí a 1994 zl. 72 kr. z regalových dôchodkov. Mesto právo si ponechalo žiadať od patričných ešte 4267 zl. 23 kr. Teda mestská pokladnica mala by nazpät dostať 6955 zl. 52 kr. Na shromaždení výboru veľký krik povstal, keď spomenutý návrh bol prijatý. Pravitár Kubica vyslovil sa, že: *Podme preč, však vidíme, že tu ani krajciara nechýbuje!* Pravitár Stern protestoval proti

prijatému návrhu, lebo že také pokračovanie „pred celým Uhorskom do blata šliape mravnú vážnosť mesta“; že on „nedoveli potvrdiť podplácanie“ a v mene bývalého rychtára Hrabovca 1006 zl. že zaplatí mestu. Výborník Cselko tiež protestoval proti „šliapaniu zákona a mravnosti.“

Veru to ide v Žiline akosi veselo. Nevieme už teraz, kto bude spievať veselo tú starodávnu: *Lepšie mesto Žilina* . . . .

Gymnasista (študent) terajšieho veku.

Stalo sa v hlavnom gymnásie v Temešvári. Pri zapísaní stojí pred direktorom jeden holobradý mladík. Chce sa dať do piatej triedy zapísať.

— Vaše meno? — pýta sa direktor. Chlapec verne udá svoje meno, vek, bydlo, jedine len náboženstvo zamlčí.

— Vaše náboženstvo? — upomína ho direktor.

— Toho nemám, — odpovedá pyšným hlasom.

Ja som beznáboženský.

— Direktor položí na oči svoje okuliare a prehladne si nádejplného mladíka. Tento sa mu trucovalo do očí díva;

— Ako ste hovoril prosím? — pýta sa ho znovu direktor.

— Som beznáboženský; — dáva mu za odpo-vedť nanovo mladý gymnasista.

— Vtedy prosím môžete odísť; my nemôžeme upotrebiť takýchto svetských mudrcov; — zneje výrok a náš pyšný gymnazista s kyslou tvárou ide ďalej šťastie probovať, lenže proti Bohu a bez Boha ďaleko nedôjde.

Jako si kto posteľ, tak aj spí. Toto staré porekadlo sa preukázalo teraz pri voľbe sirotského predsedu v Liptovskom Ružomberku, kde sa na uprázdnené miesto sirotského predsedu istý Ábriš Lehoczky uchádzal voči doterajšiemu sirotskému predsedovi Dettrichovi. Avšak ľudová strana, ktorá nezabudla pohoršlivé držanie sa Lehoczského v Ružomberku voči ľudu, z ktorého krvopotne vyrobených peňazí on platený je, prekazila mu túto nádej tak, že na stoličnom shromaždení v Liptovskom Svätom Mikuláši 4. októbra vydržiavanom, keď že obydvaja kandidáti po 59. hlasov dostali, hlavný župán bol prinútený svoj hlas na staršieho úradníka Dettricha oddať. Keby ľudová strana nebola prišla, vlastne keby sa Lehoczky Ružomberku oproti ľudu tak škaredo nebol držal, jeho by boli zvolili. So žiaľom musíme pripomenúť, že traja výborníci z ľudovej strany s liberálmi hlasovali, ale s radosťou musíme spomenúť a vyzdvihnúť to, že Štefan Rakovszky vodca ľudovej strany v Liptove, ktorý na trnavskom shromaždení tak pekne rečnil, neznajúc prekážiek dňom-nocou cestujúc dostavil sa ku hlasovaniu, aby ľudovej strane k víťazstvu dopomôhol. Takých vodcov ľudu treba! Sláva mu!

Strajk budapeštianskych tesárov. Už dva týždne strajkujú a staviteľia im nechajú jejich požia-

davky splniť. Niektorí, čo nemajú z čoho žiť, už vstúpili aj do roboty, ale strajkujúci ich stále napádajú. Strajkujúcich tesárov je asi 1500, a keby bola väčšia svornosť medzi nymi, doista by svoje požiadavky u staviteľov dosiahli. Smutná vec je, že terajší pracu-dávajúci páni len vtedy povýšia plat robotníkovi, keď si už ináč pomôcť nevedia — jakoby oni vždy a všade 30—40%-ov zarobiť museli!

Vynašiel sa. Počas návštevy nemeckého cisára v Budapešti v jednej kaviarni za kellnera sa učiaci chlapec (pikolo) zabil svojmu pánovi kaviarníkovi 35 tanierov, za čo mu pán hrozil, že jestli nezaplatí tie taniere, že preč zaženie, pretože si mal dať pozor a nemal sa tak zvedavo tisknúť, keď išiel nemecký cisár. Milému kellneríkovi to nie priam dobre padlo, ale vedel si pomôcť. Vzal pero a napísal list nemeckému cisárovi, aby mu pomôhol v jeho nešťastí. List znel nasledovne:

Vysokoctený pán cisár!

Môjmu pánovi zabil som 35 tanierov a teraz to musím zaplatiť, lebo ináč ma zažene. Ja ale peňazí nemám, som chudobný pikolo. Prosím Vás teda pomôžte mi a pošlite mi niekoľko zlatých. Už vopred Vám ďakujem a dám pozdravovať Vašu ženu a aj deti.

S hlbokou úctou.

(Meno a byt.)

Na druhý deň oznámili pikolovi, aby sa u hlavného nemeckého konssula hlásil. Keď ta došiel doručili mu 5 zl. a napomenuli ho, aby si druhý raz lepší pozor dal. Môžeme si myslieť, jako sa tomu radoval vtipný pikolo.

Drobné chýri. Smrtný ortiel. Súdna stolica v Požege vyhlásila po tieto dni smrtný ortiel oproti zločincovi Vujovi Mandičovi, ktorý svojho kamaráta preto zavraždil, pretože ho obžaloval u súdu, že mu 5 zl. ukradol. — Odsúdený je 31-ročný a má len jednu ruku, druhú mu lekári odrezali, pretože si ju pri jednej bitke veľmi poranil. Svojho kamaráta tak zabil, že ho vyčkal, keď išiel okolo jeho domu, kde mu potom so sekerou hlavu odťal. — *Pekné prekvapenie.* V Mura-Serdaheli v Zalanskej stolice 28-ročná manželka chudobného kováča Štefana Kodby porodila štvorčatá; troje dievčienec a jedného chlapca. Táto žena mala už predtým dvarazy dvojčatá. Keď sa o tomto hojnóm Božskom požehnaní všeobecne obľúbený snemový vyslanec ľudovej strany dr. Ondrej Maršovszky dozvedel, poslal tej chudobnej žene 100 zl. — Boh živ takého dobrotivého ablegáta a spolu i novonarodené deti, ktoré keď narastú doista stanú si medzi privržencov svojho vyslanca a ľudovej strany. — *Keď sa je dobre ženit?* Jeden nemecký lekár na základe štatistiky tvrdí, že žena predlžuje vek. Kto sa v 30 roku ožení, o 11 rokov ďalej žije, kto v 35.

roku, ten žije o 8 rokov viacej a kto v 40. roku, ten už len o 5 rokov si život predĺži. V 50. roku ženiaci sa mužský svoj vek si so ženbou nič nepredĺži, ale so svojim účinkom mnohým pannám jejich úfanie zničí. — *Zastreliť sa zo strachu pred veriteľmi 7. t. m.* v Budapešti v jednej tmavej pivnici istý Jozef Matuška, kupec s mukou, pretože v poslednom čase mu obchod zle išiel a veritelia ho ustavične prenasledovali. Zanechal manželku vdovu a ôsmero detí sirôt. — Či s týmto svojej rodine spomôhol? — *Smutná zábava.* Minulý týždeň v Budapešti v jednej kaviarni v noci sa zabával istý Angličan. Bol dobrej vôle a kasírke tiež rozkázal šampánskeho, avšak táto, keď sa dobre podnapil, vzala mu všetky peniaze, tak že na druhý deň bol tu v cudzom svete bez groša. Telegrafoval domov o peniaze, a aj dostal. Proti kasírke a kellerom zaviedli vyšetrovanie a istá vec je, že teraz na tých ľudí smutná zábava čaká. — *Nenechal peniaze v zemi.* Vo Füzés-Gyarmate stavali obecný dom, na ktorého základ — jako je v obyčaji — položili zakladajúci listinu a viac zlatých a strieborných peňazí. Videl to Ján Fraňo, murársky učeň a nedalo mu to spať. Čo neurobil? V noci ukradol tie peniaze a potom sa dobre za ne zabával. Lenže to bolo podozrivé, keď so zlatými korunami platil. Prišli na to, zkadial ich vzal a teraz ho naučia, že dobre je niekedy i v zemi ležiacim peniazom pokoj dať. — *Vyznačenie na brüsselskej výstave.* Brüsselský kráľ 12. t. m. vyhlásil pred zástupiteľmi jednotlivých štátov menoslov vyznačených. Uhorský oddiel výstavky dostal desať veľkých odmien. — *Odmena pre verných sluhov.* Krajinský Mravosľachtiaci Spolok r. 1896. šesť vnútorných sluhov súčasťnil v odmene 50—80 korún. Na r. 1897. nové odmeny vyhlasuje spolok pre takú čelad, ktorá behom 30 rokov u jedného gazdy slúžila na území Budapešti a mravne sa chovala, čo sa má hodnovernými listinami dokázať. Prosby sa majú zadať do konca decembra na spomenutý spolok. — *Noví zemaní.* Starou obyčajou to bolo u nás, že kráľ o vlasť a trón zásluhy nadobudnuvších mužov zemanstvom vyznačil. I dnes sa to tak deje, lenže zásluh k tomu netreba, lebo naša liberálna vláda svojich miláčkov i bez zvláštnych zásluh vyznačí so zemanstvom, pravda najviac tých novorecipovaných občanov z národa Izraela. Tak minulý týždeň Filip *Wodianer*, židovský knihtačiar a Šalomon *Schwarz*, žid neznámeho zamestknania dostali zemanstvo. Nemusíme sa teda báť, že zemaní vyhynú, — veď je židov ešte dosť, z ktorých zemanov narobíme. — *Veselé väzenie.* V Amerike v nuchiganských žalároch väznovia majú veselo, asi 600 kanálikov im o svobode spieva. Jeden väzen rozpráva, že bol od správcu väzenia drozda dostal, ktorý sa ku nemu tak navyknul, že keď ho von vypustil, zase priletel k nemu do izby. — *Razenie dvadsať korunníkov.* Minister peňažitých záležitostí, pretože je teraz v Kremnici pri razení peňazí málo práce, oslovil rakúsko-uhorskú banku, aby v poslednom čase zado-

vážené zlato na razenie dvadsaťkorunníkov prepustila. Banka zadosť učinila nariadeniu ministra a teraz asi v hodnote 12 millionov zl. zlatých štanglí dovezli do Kremnice. — *Opilstvo.* Ako záhubne účinkuje na život ľudský nemierne požívanie liehovín, vysvitá z toho, že v Anglicku mre ročne 40,000 ľudí opilstvom. — *Kortešské odmeny.* Z Prešporoku píšú, že sriadila sa už spoločnosť na sregulovanie pravého brehu Váhu. Lenže ako sa to prevede, a kto z toho osôh mať bude, dostatočne poukazuje tá okolnosť, že za predsedu dal sa vyvoliť známy hlavný župán a patentovaný korteš liberálov Szalavszky, ktorý, aby mu samému cívo nebolo, i ostatné úrady obsadil svojimi kortešmi. — *Pekný skutok.* 100,000 zl. na podporu nalezenných detí poručil Julius Jakobffy, bývalý kuralný sudca v Budapešti. Na šlachetné srdce tohto muža poukazuje i tá okolnosť, že v testamente ani to si nevymienil, aby táto základina jeho meno nosila.

Sbierka milodarov

na ciele slávnostnej poklony koncom XIX. a XX. storočia vydržiavať sa majúcej.

Predsa sú ešte horlivé duže v Slovensku, ktoré stoja o to, aby pápež, námestník tc Krista ľahšie môhol znášať bremä ťažkých okolností, ktoré mu bezbožníci pripravili. Že sú ešte duže, ktoré majú horlivosťou naplnené srdco, toho dôkazom je nasledovný výkaz sbierek milodarov mne poslaných:

Ondrej Duračka 1 zl. 10 kr. (D. Ruttky); Vdova Michala Mezó 3 zl. 80 kr. (v Bpešti); Ján Haviar a Michal Subica 9 zl. 15 kr. (v Bpešti bývajúci Trenčania); Štefan Zajak 6 zl. (kaplán v Spiši); Jozef Šimek 8 zl. 10 kr. (v Bpešti bydliači Čech); Kata Schlager 11 zl. 30 kr. (v Bpešti); moja sbierka 18 zl. 70 kr. (od Slovákov v Jozefove bývajúcich); Michal Čambal 9 zl. (Sv. Abrahám); manželka Jozefa Belko: 7 zl. 5 kr. (v Bpešti); Jozef Belko 8 zl. 40 kr. (v Bpešti); Štefan Jančo 1 zl. (Ružomberok); Ludvik Ernyei 1 zl. 20 kr. (farár v Modrej); Tomáš Gajdoš 7 zl. 70 kr. a Vincenc Jonec 10 zl. 45 kr. (robotníci v Budapešti). Summa: 103 zl. 25 kr., ktorú summu odovzdal som už veľkom. pánu drovi S. Való.

Za dva za tri týždne je to veru utešený vdsledok štedrosti Slovákov, ktorí nikdy neboli chladného srdca, keď o tom bola reč, aby napomáhali šlachetné ciele katolíckej viery a zásad Krista. — Babka k babce, budú kapce. Títo výš spomenutí naznačenú summu po halieroch nasbierali, nádej máme, že tento obetivavý príklad tak oduševní horlivcov kresťanstva, že táto summa zdesaťnásobní sa do mesiaca juliusa. v ktorom čase zavre sa sbierka.

Pán Boh zaplac všetkým, ktorí prispeli ku tejto summe; Pán Boh zaplac ale zvlášte sberateľom.

Jozef N. Janda

kaplán a professor v Budapešti.

DOPISY.

Z KLAŠTORA POD ZNIOVOM.

Velactená Redakcia!

Snáď sa i čudujete hlbokoctený pán Redaktor! že my turčania zriedka dávame o seba znak života. Od nás, ako skusujete, zriedka má — kto chuti do písania. A príčina tohoto je nič iné, jako tá okolnosť, že následkom biedy, ktorá nás posledne roky, čo „Morena“ nemilosrdne dlávi, svieži ruch životný a známa bystrosť ľudu turčanského zdanlive umiera a povestná jeho sviežosť, sťa dym v povetrí sa tratí; citlivý človek vidiac predmenu túto, jako Jeremiaš nad zboreninami niekedy hlavného mesta Jeruzalema, — boľastne si zavzdychne a aby iným nebol na farchu, radnej mlčí. Veď taka „bieda“ najradšej v kúte učupená stoná . . . Daň 4. októbra, z príležitosti slávných menín najjasnejšieho apoštolského Kráľa nášho, od ktorého súbežný síce, lež ešte ustavične v pomoc božiu nádej skladajúci národ uhorský, — vyhojenie hlbokých rán, ktoré mu neprajná minulosť zavedla, jedine očakáva, — aspoň na čas necítili sme farchu starej biedy. Radostný a pamätný bol deň tento už i z toho ohľadu, že ctené občestvo mestečka Kláštora a Lazian neuspokojilo sa s tým, že vo válnom počte účasť berúc na službách božích, vo vrúcnych modlitbách prosilo Nebo o predĺženie najdrahšieho života Jeho Veličenstva, lež pod večer, počnúc od nevinných dietok, až po starobou života sklučených starcov, zrejším spôsobom; pod hviezdnatým nebom, pri plapolajúcom ohni fakiel a skvôstnom vyjasnení skromných príbytkov, výraz dalo svojej vernosti a najhlbšej oddanosti, ktorou sa chová oproti Otcovi vlasti: apoštolskému kráľovi svojmu, Františkovi Jozefovi I-mu. Tymto obyvatelia Kláštora pod Zniovom dokázali to, že potomci nie sú horší od predkov, ktorí pred 654. rokami nešťastným osudom stihaného Bélu IV. kráľa Uhorského i s jeho rodinou nielen vdačne prijali, lež jeho, svätu korunu, pozostatky sv. Štefana a iné klenoty krajinské pod ochranou mali a tymto činom v dejepise krajiny uhorskej večnú vydobili pamiatku. Z pustatiny Muhy pri Šajove ležiacej vyšmenovaný kráľ — jako starodávne listiny svedčia — cez Gemer, Zvolen a Turiec, na vypožičanom koni od Andreja Fogaracha, sem doletel roku 1243. a skrz predkov mestečka Kláštora pred tatármi, psohlavci, — ukrytý bol na

zniovskom, veľikou starobylosťou pamätnom zámku — pochádza vraj od Rimanaov — ktorý od mestečka k západu strmí sa na bralisku blízkeho skalnatého vrchu: Tu sa Bélovi IV. narodila roku 1244. dňa 27. januára dcéra, ktorú Margetou krstif dal a ju božej službe venoval. Z dieťaťa tohoto, ktoré na Zniovskom starom hrade uzrelo božie svetlo, vyriastla veľiká sv. Margeta, opravdivá, milosťou božiou zázračne sa skvejúca, perla krajiny uhorskej. V 16. stolytí pod zámkom vystavil zbožný ľud jednu kaplnku, ktorá sv. Margety k úcte zasvetená bola; každoročne, dňa 28. januára v deň mena jej, sem prichádzali nábožní veriaci i z okololia. Bohužial že záhubným zubom času poruchaná svätina táto, teraz v rumoch leží.

Teraz nad tým rozmyšľame, jakoby sa dala krajinskou sbierkou milodarov, pamiatka narodenia tejto Svätej, ktorá od otca svojho Bélu IV. za oslobodenia vlasti od tatárov, čo obeta vďaky a smierenia bola Bohu venovaná, vystavením jej sochy, v mestečku našom zabezpečiť? Daj Bože, by vznešený cieľ tento zdarom bol korunovaný!

S jednej strany tedy rozpomenka na dedov a jejich plamennú oddanosť ku kráľovskému trónu, bola príčinou mimoriadnej slávnosti našej; s druhej ale Arany, by sme sa Jeho Veličenstvu odvetivou povďačnosťou odmenili za tú veľkodušnosť, že medzi týma o cirkev a vlasť zaslužilými desiatimi mužmi, ktorých pamiatku s najvyšším prípisom so dňa 25-ho septembra b. roku postavením ím pomníkov na svoje trovy, na veky zabezpečil, nachádza sa na prvom mieste sv. Gerhard, ktorého nevinná krv stala sa semänom kresťanstva vo vlasti tejto a „vo viere horlivý“ Peter Pázmány, ktorý čo skrz Mateja II. vymenovaný turčanský prepošt 1616. roku v mestečku našom byval a neohrožene tu i na okolí apoštoloval; v Sučanoch i jednu zemänsku rodinu sobášil.

Za príkladom Jeho Veličenstva usnieslo sa predstavenstvo mestečka na tom, že nesmrteľnosť mena veľkého tohoto buditeľa a horliteľa sv. viery a jeho blahodarného účinkovania, medzi našimi predkami pamiatku, vyvesením skvôstnej mramorovej pametnej tabuli, na starobilom kláštore radu bratov jesuitov zabezpečí; i Jeho Veličenstvu zvláštnym prípisom, v najhlbšej pokore, čo svojmu najjasnejšiemu Patrónovi, v známosť uvedie a obec Kláštor, ktorá niekedy lepšie časy zažila, do Jeho blahosklonosti odporúčať bude. Mestečko toto a zámok staly sa jedným, na Andreja Fogaracha roku 1256. skrz kráľa Bélu IV. upraveným prípisom, dedičným majetkom kráľovskej rodiny.

A tymto zaklučujem môj dopis s tým želaním, by Boh silný podporoval berlu staroby Jeho Veličenstva, aby snahy a vznešené ciele svoje uskutočnil mohol; by jako prvý apoštolsky kráľ sv. Štefan, vykoreniac pohanstvo, na silných základoch viery kresťanskej založil vlasť túto, na ktorých, bárs mnoho-krát osudné mračná javily sa na obzore, už bez mála

tisíc rokov stojí: i On, pomocou apoštolského kríže, pokoril mohol nepriateľov náboženstva a vlsti a bránil pravdu, práva a nevinosť! Sochy ale v srdci vlasti, veľkodušnosťou Jeho postaviť sa majúce: Sv. Gerharda, Petra Pazmánya, zvláštne veľkých hrdinov kresťanstva, Jána Huňadyho a Mikuláša Zrinyho, ktorí mečom sv. Ružencom obtočeným zlámalí skoro 200. ročnej poroby tureckej ťažké jarma — putá, — nech hlásajú, sta súdostrašná brúba archaniela, že všetci nepriatelia náboženstva — tedy i vlasi — ktorý pekelnými mocnosťami vedeni chcú vykoreniť zásady kresťanské, podujať mravy, ba keby bolo možno svrhnuť i samého Boha s vysokého trónu, — jednú zázračnou mocou sv. Kríža tiež porazení budú. *Zníovský.*

—
Z TRENČIANSKEJ.

Veľactená Redakcia!

U nás tohto roku už z počiatkom októbra smútné časy nastali. Veľká zima — mnoho snahu o tomto čase je volačo zriedkave. I včul keď tieto riadky pišem — snah tak jako o novému roku husto padá. Mnohý ľudia zemiaki majú ešte v zemi — z drevom nazimu su neni zaopatrený. Páni notári horlivo inkassuju porciu — ktorá z roka na rok je väčšia; su i také obce; čo i 130 percentovu prirážku musai platiť. Nejednen si vzdýchne — odkiaľ Bože moj aspoň tú porciu zaplatým.

Úrodi boli mizerne — jarmoki sú plané — zárobkov málo; alebo žiadných; a predsa jest sa chce — a chlieb je drahý.

Veru tohto roku všetko zlé, obklučilo chudobného človeka! Úfa sa že asnaď na rok bude lepšiej — a ono to len porád horšie vyziera.

U nás neni nikomu tak dobre jako židom. „Neoru — neseju — samo sa im rodí.“

Včul slávilí tak zvaný dlhy alebo súdny den. Sen veru unás vzaj škaredí bol. Asnaď pre tie veľké hriechy čo cez celý rok popáchali — aj tá príroda taká zimná a smútna zostala. Jest i to pravda, že židi deň tento obzvláštne a prísne svatia — že aby Pána Boha uspokojili — za tie zdevstva čo na kresťanoch popáchali.

Ale mi nechceme židom jejich kúski na oči vyhadzovať; ani nevymyšľáme naních niečo takého — čo by pravda nebola; lebo nie sme na to utisknutí. Veď sa povznáme! Takšia vec a úloha by bola tá; aby hľadal človek také dačo — čo by na žida nemôhol podchytiť!

Ale aj to uzat musíme, že náš ľud si je sám príčina — keď je v rukách židovských — ešte je vždy nazadku — nechce rozmýšľať o svojom stave — jako by si oblahčil; na dobré radi nenačúva — čítal — seba poučovať sa mu tiazí — on len vždy po starej kolaje chce kráčať — a kráča — preto mu je zle.

Pozrime do života! Kresťan kresťanovi nedopraje — závidí mu — keď má čo od kresťana kúpiť — to chce aby mu odpoli darmo dal — a povie to mi aj žid tak dá — a nechá kresťana tak; ide k židovi. Žid mu je všetko! Keď čo potrebuje ide k židovi — má čo na predaj — ide k židovi. Potrebuje voľajakú radu — ide síce ku kresťanovi poradiť sa — ale odtiaľ rovno beží k židovi; a toho poslúchne. Nejednen židovi už aj dušu predal.

K tomuto patrí ešte tá veľká chyba, že náš ľud je veľmi náchylný k pijatike!

Jak by sa kto chcel presvedčiť o tejto smutnej udalosti, že jak hlboko je náš ľud v pijatike zahrúžený; to nech ide v nedeľu lebo vo sviatok po dedinách — vtedy uzrete ten špatný obraz korhelstva — no česé a chvála tým obcám, kde sa toto nerobí. — Ale sú i také obce v ktorých ženske prevyšujú chlapy v korhelstvi. To ale vieme že všetko zlé z korhelstva pochádza.

Nevmravnosť, škoda na roľách, bitki — krádeže — nočné túlanie, smilstvo, cudzoložstvo, slovom všetko čo je zlé, sa rozmahá: a čo je dobré — jako spolek sv. Ruženca — striezlivosti upáda. Dobře hovori jedon múdry pán: „kostol prázdny — a žalár plný.“ No po horniem trenčiansku bývajú kostoly vždy plné, a človek by si mislel že tento ľud je ozaj nábožný: ale sotva z kostola vykročí, už do krčmi letí. — Tu sa môže povedať: „kostoli plné, ale aj krčmi sú plné“.

Smutné sú to časy — ale toho si je aj ľud príčina. Aby lepšie časy nastali: musí sa ľud krčiem zdržovať a mierny život viesť. Čítať dobre knihi a dozvie čo a jako sa vo svete robí.

Včul ale keď sa už školský rok započal; musia rodičia usilovno svoje dietki do školi posielat; aby sa tam vicvičili a naučili poznať čo je dobre a čo je zlé. Včul sú také časy: že škola je základ budúcnosti. Nasledujte ľudia dobré radi; kresťania podporujte kresťanov. Židom čo ste dlžní zaplatte; radnej si inde požičaj a vyplať ho, a zriekny sa ho na veky, lebo zakiaľ si v rukách jeho, neni ty pomoci.

Ratuj sa, lebo zahynieš!! *Jano z budy.*

—
Z FRAŠŤÁKU, 11-ho okt.

Vážený pán Redaktor!

Odpoveď na dopis „ovadového Kresťana“ z Frašťáku.

Čo všetko sa vyčína v záujme zhanobenia „ludovej strany“ a jej shromáždení, to už prestupuje všetké hranice zdravého rozumu. A v tom bluznení, hnusní pluvaní patričný pôvodcovia našli a vyvolili si za najlepší organ „ovadového“ Kresťana. Hm! jaký pán: taký krám. V 41. čísle v odborníku dopisov tohoto kalužníka, — ktorý vo svojej prepíatej fantičnej katolíckosti len jedine kňazov špioí — uverej-

neným bol dopis z Fraštáku, v ktorom mehom otreš-tený dopisovateľ také hlúposti podáva, akých si dr. čitateľu ešte ani neslychal. Len prosím ťa, daj pozor, aby ťa čemer od ných neschutil.

Nuž tu ho máte. Ten podpísaný „katolík“, ktorému snáď by skôr svedčilo meno: „bátorik“ bo batorí, t. j. do sveta tára, píše, že z katolíckeho kostola zrobili ľudoví korteši peleš kortešsku, že v raij pod omšou sv., ba čo viac, pod pozdvyhovaním, akýsi korteš rozdával pozvanie na shromaždenie 10. októbra odbavovať sa majúť, medzi horlivými, v nábožnosti pohruženými veriacimi. — No ale pohnul rozumom, veru ani krava chvostom! Dve možnosti mi tu v hlave kolomutia. Ten istý „bátorik“ lebo nenie katolíkom, a v tom páde nevie, kedy sa omša sv. slúži, alebo je katolíkom, ale len tým, takzvaným „dobrým“ ktorý o vnútorných veciach cirkvy ani len dunstu nemá.

Že pozvajúce cedulky rozdávaly sa, to je pravda, ale nie v kostole, ani nie pod omšu sv., lež po odopoludnajších službách božích a síce von z kostola. Nuž ten istý dopisovateľ musí byť veľmi chatrne podnikutý z obradoslovia rim. kat. cirkvy, lebo ináč by musel vedeť, že omša sv. mimo Loretu nikde na svete po obede v štvrtej hodine sa neodbavuje, teda ani vo Fraštáku, tým menej teda mohlo byť o tej hodine pozdvyhovanie.

Ale mne sa pozdáva, že on musel byť v synagoge židovskej, snáď ako „dobrý“ katolík tam bral učasť na sužbách božích, bo práve vtedy započínaly sa „velkého dňa“ sviatky spomenutých vlastídrancov, a tam pri pozdvyhovaní thory snáď trochu šľahnuty burčákom, nazdal sa, že sa pozdvyhuje najsv. Telo božie; žeby sa ale vtedy a tam nejaké cedule boly rozdávaly, za to my praví katolíci nemôžeme.

Potom podistým dopisovateľ ten musel byť dobre sporiadaný, keď „kortešov“ videl, lebo nie, žiadní korteši, lež len sám miestny knplán tieto vyšespomenuté pozvajúce cedulky rozdával. Nuž či to nenie do smiechu? Veru v skutku nám prináleží zavzdychnúť si, ale nie ako to „ovadového krestana“ dopisovateľ robí k vysokej vláde, ale k Pánu Bohu a síce jemu podobným spôsobom: O! veľiký Bože, postaraj sa čím skôr, aby čistota našich kostolov obchránená bola od takýchto — katolíkov, aby neboly z nich robené peleše lotrovské!

Ozaisiný katolík, my ako tam ten.

Vyobrazenie.

Keď tak zvaná reformácia krajinu našu roztrhala, pohani turci ľahko môhli Uhorsko napadnúť a kráľovské vojsko znivočiť. Dočím Ján Hunyady a Ján Kapistrán s celím katolíckym Uhorskom bojovali proti pohanom, dotiaľ títo nemôhli zvíťaziť: ale čím refor-

mácia na dve strany roztrhala našu krajinu, pohani sa zrútili naňu a naše vojsko pri Moháči celkom zničilo: tam zostali biskupi a katolíci magnáti, aj sám kráľ Ludvik II., ktorého potom našli v potoku Čele. Medzitým Ján Zapoľa s 40.000 vojakmi pri Segedíne stal a nechal pohanov zvíťaziť a potom krajinu obsadiť, on ale za to obdržal Sedmohradsko od pohana furka.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Ján Straka v Košiciach: Redaktor „Krestan“-a žiadne peniaze nedostal od Vás; reklamujte na pošte, tam sa preukáže, kto tie peniaze odobral. — *Závodský*: V 36. čísle sme to už uverejnili. — *Ján Žilinský*: Ďakujeme. — *E. K. Brušovec*: Veď to nič nového, že židia a sluhovia židov brešia na ľudovú stranu a jej privržencov, preto im nikto neverí, keď na sústredný sklad kresť. spolkov brešia. — *Z. J. Vieden*: U vás liberáli kopajú z nohami ako keď sviňa alebo teľa ostatne kopí. — *M. J. Pobedim*: Dostali sme. — *J. J. Doln.-Lehota*: Veru dajte pozor na ľulky, a preto naučte mládež na to. — *M. H. V. Sereďa*: Vaše žreby nevyťahli. — *Ján Podola Kr.*: Veru tak, ľcik a pálenie to je nešťastná choroba na Horniakoch. — *J. Š., Sv. Benedik*: Dopis sme dostali; ďakujeme. — *Oravská hranica*: V budúcom čísle. — *Šídlo, Cestujúci, Podalský, Kr. Živ., Jahoda, Pútnik*: Vaše dopisy nemôžeme uverejniť. — *P. Zuraj*: Do konca bež. roka.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Krestan“-a, aby ráčili dopisy v nedeľu alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uverejniť v najbližšom čísle.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unevánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý pošťový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u pošťovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Krestanská ľudová knižnica.

P. t. cirkevným a svetským čitateľom v láskavu vedomosť prinášame, že my pre náš ľud vzhľadom lacného a dobrého čítania s časom na čas krestanské a ľudové rozprávky vydávať budeme dľa vzoru tých ľudových knižočíek (malých sošitov) a zčiasťky týchže preklad, ktoré vo vydání Sv. Štefanského Spolku v milión výtiskoch medzi ľudom rozšíreno krestanské zmýšľanie pestujú, zlého smeru alebo sprosté jarmočné výrobky vytvárajúc, osožnú zábavu poskytujú, krestansko-náboženské presvedčenie nášho ľudu osilňujú, telo i dušu sošľachtujú a takto náš ľud v dobrom upevňujú.

Prvý sväzok už vyšiel z tlače. Cena sošitku 4 krajciare; pri 15 výtiskoch poštové útraty my snášame. K dostaniu v tlačiarňi Svätého Gerharda, Budapešť, VIII. Práter u. 44.

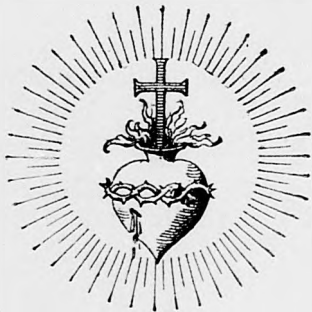
Úctivo vyzývame teda skutočných priateľov krestanskej veci, obzvláštne **prevelebných pánov farárov**, ráčte tento podnik dľa Vašej možnosti napomáhať a ľudu ho ochotne a vrelo odporúčať, že by sme časom celú obšírnu krestanského smeru knižnicu pre náš dobrý ľud slovenský zariadiť môhli.

Nápis I. sošitku tu hľa podávame:

1897. *Krestanská ľudová knižnica. I. sošit.*

MOJE SRDCE TAKÉ: A TVOJE JE JAKÉ?

ROZPRÁVKA!
PRE KATOLÍCKY ĽUD.

IS DOVOLENÍM SPRÁVY „SPOLKU SV. ŠTEFANA“
vydáva tlačiareň Sv. Gerharda (Budapešť, Práter-u. 44.)

CENA 4 kr.

V každom mesiaci vychádza jeden sošit.

Knižná polica.

„*Návodná kniha k poklone prev. Sviatosti Oltárnej budapeštianskeho sústredného oltárneho spolku*“ už je k dostaniu v maďarskej, nemeckej a slovenskej reči. „*Návodná kniha*“, ktorú p. dr. **Ernest Csajka** poverený ostrihomskej hlavnej diecez zhotovil, teší sa veľkému odobieraniu. Pre údov oltárneho spolku je takrečeno nevyhnutne potrebnou. Veľmi obľahčuje jednohodinné modlenie sa ku prev. Sviatosti Oltárnej. Viazano: 10 kr., v skvostnej väzbe 20 kr. K dostaniu pri predošlom zaslaní peňazi alebo na dobierku, pod touto **adressou**: „*A budapesti közp. Oltár-egyesület vezetőségeinek. Budapest, IV. ker., az angolkisasszonyok kolostorában.*“

Ohľadom vyhnutia prípadných nedorozumení poznamenáme, že straniva **dočasného odpredaju** len prev. p. dôverníkom diecesanského Oltárneho spolku môžeme „*Návodné knihy*“ doposlať.

Prijímajúce knižočky taktiež v maďarskej, nemeckej a slovenskej reči sú k dostaniu. Tieto zdarma dávame vstúpiacim údom.

Riaditeľstvo

budapeštianskeho sústr. Oltárneho spolku.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšenica 11.95—12.20 zl. Raž 8.30—8.35 zl. Jačmeň aa krm 4.40—4.50 zl. do pálenic 5.80—5.80 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 0.00—0.00. Kukurica: 5.05—5.10 Proso: 5.35—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 06.00—00.00. Koprné semeno: 06.50—00.00.

3. Strova: Veľká biela fízula 7.50—8.00; tmavá 6.50—0.00 okruhlá: 8.00—9.00, tarkavá 6.00—6.40. Šošovica 26.00.30.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—20.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 23—24. Burgyňa 1.80—2.00. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petržalem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.20—2.30. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 17.0—1.80.

6. Siatie: Červená datelina 28—32. Lucerna 35—42 zl. Jarníadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovedeno bolo: asi 828 hospodárskych volov; 504 dojných kráv. Následovné boly ceny Výborná pára volov do jarma do 300—340 zl. Dojné kravy: za jeden kus 060—080 zl. Trh na ovce: Dovedeno bolo 1019 kusov oviec. Ceny: 12.50—15. zl. za páru, a 14—15 kr. za živý kilo. Sviňský trh za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestneno.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 44—45. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—115 mc. Slanina 50.00—51.50, udená 55—00.56 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Tefaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Tefaciny najl. viksovky 420—440, stredné 350—365
 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň nejlepší 150—155
 drsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

MICHAL TRESKOŇ
 V Bytči (Nagy-Bittse, Trencsénmegye),

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča pp. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsievačky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovanie kukurice, pluhy a brány, amer. hrable, mašiny na lámanie stromovej kôry, mačkadlá na slaj a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Papier makulatúrovy

je k dostaniu u nás; metrický cent
 stojí 6 zl. 50 kr.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hneď sa môžu poslať: Testimonium Confirmationis 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianských spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.